

US 70/10 Utviklingen av forskningssentre ved UiS

---

ePhortenummer: 2010/1459
Møtedag: 10.06.10

Saksansvarlig: Jorunn H. Barka
Informasjonsansvarlig: Helge Ole Bergesen

Hva saken gjelder

I denne sak orienteres styret om status for forskningssentrene.

Siden 2008 er det formelt opprettet 5 forskningssentre ved UiS i samarbeid med bl.a. IRIS: SEROS, CORE, CenSE, Senter for Innovasjonsforskning og Presenter. Flere av sentrene har også eksterne samarbeidspartnere som SUS, UiA, Teknova og HiO. I samsvar med tidligere styresaker (US 58/08) er våre forskningssentre nå organisert etter konsortiemodellen, dvs. en formell avtale som regulerer forholdet mellom partene og gir senteret og dets styre handlingsfrihet innenfor avtalte rammer. Organisasjonsformen synes å fungere godt for våre formål.

Utviklingen av sentrene er en viktig arena for å konkretisere samarbeidet mellom UiS og IRIS.

Utfordring

Utfordringen for UiS når det gjelder forskning, er at vi er små i en nasjonal sammenheng og enda mindre i en internasjonal sammenheng. Det er umulig å være med over hele linjen og derfor må vi være flinke på det vi kan være flinke på, og samle oss om færre fag og forskningsfelt for slik å oppnå status og økte midler fra departement, Norges forskningsråd og EU. Vi må utnytte fordelene med at UiS har tette forbindelser til samfunn og næringsliv, at det er små fagmiljøer og korte avstander og at vi har store profesjonsutdanninger med nærhet til offentlig sektor. Vi må videre være gode til å prioritere og til å samarbeide med andre institusjoner. Opprettelsen av forskningssentre er et viktig skritt i denne retningen.

Vurdering

Forskningssentrene er sentrale virkemidler for å gjøre vår forskning mer slagkraftig og mer synlig utad og dermed styrke rekrutteringen av fagfolk og tilgangen til eksterne ressurser. Universitetsdirektøren minner om at styret i strategidokumentet for UiS 2009-2020 har vedtatt at UiS skal ha minst fem sentre med SFF eller SFI-status innen 2020. Skal vi lykkes i dette, kreves det langsiktig satsing med stabile rammevilkår for gode forskningsmiljøer. Forskningssentrene er et viktig virkemiddel for å stimulere utviklingen av miljøer som med tiden kan kvalifisere seg for SFF eller SFI-status.

Forslag til vedtak:

Styret tar statusrapportering om forskningssentrene og årsmeldinger for 2009 til orientering.

Stavanger 01.06.2010

Per Ramvi
universitetsdirektør

Universitetet
i Stavanger
Styret

US 70/10 Utviklingen av forskningssentre ved UiS

---

ePhortenummer: 2010/1459
Møtedag: 10.06.10

Saksansvarlig: Jorunn H. Barka
Informasjonsansvarlig: Helge Ole Bergesen

Bakgrunn:

Styret har tidligere drøftet og vedtatt prinsipper for organisering av forskning ved UiS (sak US 17/07 og sak US 56/08). I styremøte 12. februar 2010 ga universitetsdirektøren en orientering om organiseringen og utviklingen av programområder ved UiS. Styret mottok også årsrapporter for 2009 fra alle programområdene. Styret vedtok at ordningen med programområder for forskning videreføres. Fordeling av midler for 2010 til programområdene ble også gitt. Videre prosedyre for vurdering av programområdenes eksistensberettigelse er at disse skal avgi årlig rapport til Sentralt forskningsutvalg (SFU). SFU vil foreta en kritisk vurdering av disse rapportene særlig ut fra tre kriterier:

1. Publisering
2. Ekstern finansiering
3. Formidling

Programområdene må vise at de oppfyller alle disse kravene for å kunne fortsette som et programområde. Det er ønskelig at enkelte av programområdene utvikler seg til forskningssentre etter hvert som de får en fast struktur og en omfattende prosjektportefølje med ekstern finansiering. Dette vurderes fortløpende. Samlet sett viser programområdene bredden ved UiS sin forskning, mens forskningssentrene skal være våre "spissområder". Per april 2010 er det etablert 23 programområder og 5 formelle forskningssentre ved UiS.

Prosedylene for etablering og prinsipper for organisering av nye forskningssentre er formalisert i samsvar med tidligere vedtak i styret, gjennom styresak US 56/08. Styret ba administrasjonen fastsette retningslinjer for etablering og drift av slike sentre. Et slikt forslag ble 14.04.09 sendt på høring til alle fakultetene. Det kom inn en høringsuttalelse fra Teknisk naturvitenskapelig fakultet. Universitetsdirektøren vedtok de foreslåtte retningslinjene i brev av 26.01.10 (se fullmaktssaker fra styremøtet 12. februar 2010). Hovedpunktene i de fastsatte retningslinjene er slik:

- selve senterkonstruksjonen skal normalt ikke overstige en tidsramme på 10 år (5+5).
- som hovedregel blir det forutsatt at det først er etablert et programområde for forskning i samsvar med prosedyrer og kriterier for disse.
- sentrene dannes med flere likeverdige partnere – en konsortiemodell.
- et senter organisert etter konsortiemodellen vil normalt ikke ha egne fast ansatte, og er som sådan "et virtuelt senter".
- senteret skal normalt ha styre, styreleder, senterleder, administrativ leder/ansvarlig.
- styret oppnevnes for 2 år og konsortiedeltakerne oppnevner hver sin representant til styret med personlig varamedlem og eksterne styremedlemmer.

- Personalansvaret blir liggende i linjeorganisasjonen, men senterleder har ansvar for medarbeidernes forskningsaktivitet.

I denne sak fremlegges en kort status for forskningssentrene samt hvordan SEROS, CORE, Senter for Innovasjonsforskning og CenSE er finansiert. Som vedlegg følger årsrapporter fra de 5 sentrene.

Forskningssentrene

Siden 2008 er det formelt opprettet 5 forskningssentre ved UiS i samarbeid med bl.a. IRIS: SEROS, CORE, CenSE, Senter for Innovasjonsforskning og PreSenter. Flere av sentrene har også eksterne samarbeidspartnere som SUS, UiA, Teknova og HiO. I samsvar med tidligere styresaker (US 58/08) er våre forskningssentre nå organisert etter konsortiemodellen, dvs. en formell avtale som regulerer forholdet mellom partene og gir senteret og dets styre handlingsfrihet innenfor avtalte rammer. Organisasjonsformen synes å fungere godt for våre formål. Fremtidige sentre vil bli opprettet i samsvar med styresak US 58/08, og de formelle retningslinjene universitetsdirektøren nå har fastsatt.

Utviklingen av sentrene er en viktig arena for å konkretisere samarbeidet mellom UiS og IRIS. Nedenfor oppsummeres aktivitet og prosjektportefølje for SEROS, CORE, CenSE, Senter for innovasjonsforskning samt PreSenter.

- SEROS - Senter for risikostyring og samfunnssikkerhet - består av to programområder - Samfunnssikkerhet og risikostyring - med til sammen 47 medarbeidere og en samlet prosjektportefølje siden 2008 på over 24 MNOK. Universitetsfondet og gaveforsterkning er ikke tatt med. SEROS planlegger å søke SFF- status gjennom utlysningen fra NFR som kommer på slutten av året.
- CORE - Centre for Organelle Research - overlapper programområdet med samme navn. Det har nylig flyttet inn i nye lokaler i Måltidets Hus og har nå en stab på ca. 40 medarbeidere, og med en samlet prosjektportefølje siden 2008 på 26,7 MNOK. Universitetsfondet og gaveforsterkning er ikke tatt med. CORE planlegger å søke SFF status ved den utlysning som kommer sist på året.
- CenSE - Centre for Sustainable Energy Solutions - er etablert i 2009 i samarbeid mellom UiS, IRIS, UiA og Teknova. CenSE hadde pr. 2009 til sammen ca. 25 MNOK i prosjektmidler. Universitetsfond og gavemidler er ikke tatt med. Det er registrert 50 forskere ved UiS/IRIS som deltagere, og totalt over 70 forskere hos alle eierne til sammen.
- Senter for Innovasjonsforskning ble etablert i 2007 av UiS og IRIS med en gave på 50 MNOK fra Gjedebo. Den nye lederen for senteret starter 1. juli 2010. Senteret skal utvikles til et internasjonalt anerkjent innovasjonsforskingsmiljø. Ambisjonen er å kvalifisere seg til status som SFI (Senter for Forskningsdrevet Innovasjon) i løpet av fem år.
- PreSenter er et forskningssenter etablert i samarbeid mellom UiS, IRIS, Høgskolen i Oslo (HiO) og Arbeidsforskningsinstituttet (AFI). Senteret skal gjennom grunnleggende tverrfaglig forskning på høyt internasjonalt nivå skape et ledende forskningssenter innen temaene sykefravær, inkludering og arbeidsrettet rehabilitering samt drive en nytenkende og innovativ formidling translasjon mellom forskning og praksis.

Andre forskningssentre som er etablert ved UiS:

- SAFER - *Stavanger Acute Medicine Foundation for Education and Research* - er et lærings- og forskningssenter som ble opprettet i samarbeid mellom SUS, UiS og Laerdal Medical AS. Formålet med senteret er å styrke akuttmedisinsk opplæring og pasientsikkerhet. Ved utgangen av 2009 var seks ph.d-kandidater knyttet til senteret.
- CIAM - *Centre for Industrial Asset Management* - hjelper industri og offentlige institusjoner med å utvikle seg innenfor driftsledelse og produksjonsstyring. 18 industriselskaper er

partnere i CIAM. Porteføljen var i 2009 13 PhD-stipendiater finansiert av UiS og industrien samt 7,1 MNOK i forskningsprosjekter.

- COREC *Centre for Oil Recovery* ble etablert i 2002 i et samarbeid mellom UiS og IRIS. Senteret står særlig sterkt internasjonalt når det gjelder økt oljeutvinning fra karbonatfelt. I 2009 hadde COREC en prosjektportefølje på ca. 18 MNOK med ca. 25 aktive forskere totalt hvorav 10 ved UiS. Senteret har helt fra starten hatt Conoco Phillips som hovedsponsor.
- CSSW – Centre for Smart Wells – ble etablert i 2004 i et samarbeid mellom IRIS, UiS og oljeindustrien. Prosjektporteføljen er begrenset fordi det for det meste har vært en møteplass for industrien og forskningsmiljøer og kommer antakelig i 2010 til å bli slått sammen med et ARENA prosjekt.

Som vedlegg følger årsrapporter også fra disse sentrene.

Senter for Entreprenørskap ble etablert i 2007 (styresak 59/07) for å bedre kunnskapen og styrke undervisningen om entreprenørskap og innovasjon blant studenter og ansatte ved UiS. Senteret er siden 2009 kun finansiert av Gjedefogaven med et årlig budsjett på ca. 1,3 MNOK. Senter for Entreprenørskap er ikke et forskningssenter.

Finansiering av SEROS, CenSE, CORE , Senter for Innovasjonsforskning og PreSenter

De formelt etablerte sentrene skal ikke finansieres av midler fra statsbevilgningen. Ansatte ved UiS som jobber i sentrene er ansatt på sine respektive institutter og belaster sentrene for lønnskostnader i henhold til medgått tid på de enkelte prosjekter. Belastning av lønn i prosjektene gjøres enten i form av at en viss andel av lønnen til de ansatte blir direkte belastet på prosjektene eller det kan føres timer som blir belastet prosjektene i etterkant.

Direkte belastning av lønn på prosjektene vil medføre frigjøring av midler på statsbevilgningen og kan nyttes av instituttet i andre sammenhenger. Det er viktig at instituttene tar med i beregningen at prosjektarbeid ofte er tidsbegrenset og at frigitte midler i perioden ikke benyttes til ny varig aktivitet, eksempelvis ansettelse av nye medarbeidere i fast stilling, men at midlertidige arbeidskontrakter blir benyttet, ev at midlene går til investeringer eller nødvendige driftsmidler.

Senter for Innovasjonsforskning og CenSE er foruten prosjektmidler finansiert av gavemidler fra henholdsvis Gjedefo og Universitetsfondet samt gaveforsterkningsmidler. CenSE har i tillegg inngått avtale med Teknat om å få tilbakeført en andel av genererte indirekte kostnader fra CenSE-prosjekter i form av egenandel til definerte prosjekter. CenSE har deleiere i tillegg til UiS, (UiA, Teknova, IRIS), som går inn med årlig finansiering i senteret. Det er opprettet et eget inntektsprosjekt for dette formålet.

CORE-aktiviteter fikk som initiell investering i 2008, en direkte rammetildeling på 2,3 MNOK som ble finansiert av statsbevilgningen og ble i stor grad brukt til investeringer. Deretter er aktiviteten i senteret finansiert gjennom gaver fra Universitetsfondet og andre eksterne oppdragsgivere, eksempelvis NFR, EU, Bioforsk med flere. I tillegg får senteret tilbakeført andel av genererte indirekte kostnader, og det er på vanlig grunnlag vurdert deltakelse gjennom egenandel i utvalgte prosjekter. Som følge av nye lokaler i Måltidets Hus har Teknat fått økt sitt leieareal. Det er inngått avtale mellom CORE, FRES og TN om husleiefordelingen.

SEROS er foruten prosjektmidler finansiert av gave fra Universitetsfondet. Videre har også SEROS fått tilbakeført en andel av genererte indirekte kostnader og det har vært aktuelt å gå inn med egenandel i noen utvalgte prosjekter som i hovedsak er NFR finansierte. I tillegg er senteret i 2009 tilført midler til programområdene Risikostyring og Samfunnsikkerhet på ca 0,5 mill.

PreSenter har ingen finansiering ut over enkeltprosjekt og samarbeidsprosjekt knyttet til senteret.

Utfordring

Utfordringen for UiS når det gjelder forskning, er at vi er små i en nasjonal sammenheng og enda mindre i en internasjonal sammenheng. Det er umulig å være med over hele linjen og derfor må vi være flinke på det vi kan være flinke på, og samle oss om færre fag og forskningsfelt for slik å oppnå status og økte midler fra departement, Norges forskningsråd og EU. Vi må utnytte fordelene med at UiS har tette forbindelser til samfunn og næringsliv, at det er små fagmiljøer og korte avstander og at vi har store profesjonsutdanninger med nærhet til offentlig sektor. Vi må videre være gode til å prioritere og til å samarbeide med andre institusjoner. Opprettelsen av forskningssentre er et viktig skritt i denne retningen.

Informasjon/synliggjøring

Det er viktig for UiS å synliggjøre både innad og utad all forskningsaktivitet som foregår ved institusjonen. I denne sammenheng er hjemmesiden en viktig informasjonskanal. Det er nå lagt ut informasjon om alle forskningssentre under *Forskning* på våre nettsider. Noen sentre har også egne aktive sider. Forskningssekretariatet vil, i nært samarbeid med Avdeling for Strategi og kommunikasjon og forskningssentrene, kontinuerlig videreutvikle og forbedre dette informasjonsarbeidet. De vil også bli omtalt i den årlige FoU-rapporten fra UiS.

Vurdering

Forskningssentrene er sentrale virkemidler for å gjøre vår forskning mer slagkraftig og mer synlig utad og dermed styrke rekrutteringen av fagfolk og tilgangen til eksterne ressurser. Universitetsdirektøren minner om at styret i strategidokumentet for UiS 2009-2020 har vedtatt at UiS skal ha minst fem sentre med SFF eller SFI-status innen 2020. Skal vi lykkes i dette, kreves det langsiktig satsing med stabile rammevilkår for gode forskningsmiljøer. Forskningssentrene er et viktig virkemiddel for å stimulere utviklingen av miljøer som med tiden kan kvalifisere seg for SFF eller SFI-status.

Årsmeldinger fra sentrene for 2009 ligger vedlagt. Disse viser en betydelig aktivitet ved de fleste forskningssentrene.

Forslag til vedtak:

Styret tar statusrapporteringen om forskningssentrene og årsmeldinger for 2009 til orientering.

Stavanger, 01.06.2010

Per Ramvi
universitetsdirektør

Helge Ole Bergesen
forskningsdirektør

Saksbehandler: Jorunn H. Barka

Vedlegg:

1. Årsrapporter for 2009 fra forskningssentrene
2. Oversikt over felles forskningssentre ved UiS/IRIS